kuriame išryškėjo du įgilinti objektai, užpildyti juosva žeme su šviesaus smėlio intarpais arba šviesiai rudu–gelsvu smėliu. Vienoje aptikta keramikos šukė galbūt datuotina XVIII a. **Šurfe 7** (Naujakurių gatvė) po XX a. 50–55 cm storio juodžemiu tirtas apie 60 cm storio pilkos žemės sluoksnis su pavieniais XVII–XIX a. radiniais. Šurfe nuo 1,1 m gylio buvo 30 cm storio rusvo smėlio sluoksnis, kuriame rasta XVIII a. datuojamos keramikos. Įžemis pasiektas 1,5 m gylyje, kuriame išryškėjo įgilintas objektas (iki 1,2 m gylio). Tai netaisyklingo apskritimo formos iki 1,05x0,9 m dydžio objektas, užpildytas juosva žeme. Jame aptikta XVII–XVIII a. datuojamų buitinės keramikos šukių – puodų bei puodynių fragmentų, kai kurios jų dengtos žalia glazūra, koklio fragmentų ir kt. (1 pav.). Ištyrus objektą 1,8–2,65 m gylyje šurfe pasiektas įžemis.

The City of Alytus

In 2021, 7 test pits (11.5 m^2) were excavated and 5 planned gas main routes (64.4 m^2) surveyed in Alytus (S Lithuania). In all, 75.9 m^2 were excavated. From a depth of 50–55 cm in Test Pit 2 (A. Juozapavičiaus Street), a layer containing sherds of 18th-century pottery was found and in the sterile soil horizon at a depth of 60–70 cm, two sunken objects, one of which had potsherds possibly dating to the 18th century. From a depth of 50–55 cm in Test Pit 7 (Naujakurių Street), a roughly 60 cm thick layer with isolated 17th–19th-century finds was found, below it, a 30 cm thick, 18th-century layer, and at a depth of 1.5 m, a sterile soil horizon with a sunken object containing sherds of 17th–18th-century household pottery (Fig. 1).

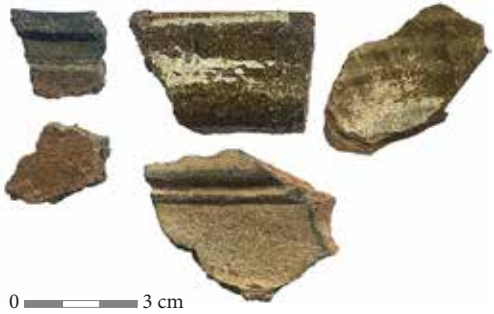

1 pav. Keramikos šukės, rastos įgilintame objekte. G. Pilkauskaitės nuotr.

Fig. 1. Potsherds discovered in a sunken object.

Pavel Vutkin, Eglė Rimkienė

Juozapavičiaus gatvė 13 ir 17

2021 m. Alytaus mieste vyko prekybos centro, esančio sklype A. Juozapavičiaus g. 13 ir 17, rekonstrukcijos bei plėtros darbai. Tyrimų vieta patenka į saugomą Alytaus senojo miesto vietos (UK33722) teritoriją. Detaliųjų tyrimų metu ištirtos 9 perkasos, kurių bendras plotas 49,5 m^2.

A. Juozapavičiaus g. 13 ir 17 sklypų artimiausioje aplinkoje anksčiau tyrimai vykdyti 2007–2008 (*ATL 2008 metais,* 2009, p. 295–297), 2013 (*ATL 2013 metais*, 2014, p. 495), 2014–2015 (*ATL 2014 metais,* 2015, p. 611; *ATL 2015 metais*, 2016, p. 537), 2017 m. (*ATL 2017 metais*, 2018, p. 697). Tyrimų metu daugumoje vietų tirti XIX–XX a. kultūriniai sluoksniai, išskyrus 2008 (fiksuotas 20–30 cm storio XVII–XVIII a. kultūrinis sluoksnis) ir 2017 m. (fiksuotas suardytas XVI a. pabaigos – XVII a. kultūrinis sluoksnis). Tirtuose sklypuose anksčiau 2021 m. žvalgomuosius tyrimus atliko J. Sadauskas (žr. p. 273–274).

2021 m. detaliųjų tyrimų metu A. Juozapavičiaus g. 13 ir 17 sklypuose fiksuoti 3 horizontai: XVII–XX a. kultūrinis sluoksnis, prasidedantis iškart po velėna, kurio storis visose tirtose perkasose siekia nuo 20 cm iki 70 cm; nuo 15 cm iki 30 cm storio XVII–XVIII a. archeologinis sluoksnis, fiksuotas perkasose 1–3; XVI–XVII a. archeologinis sluoksnis, fiksuotas nuo 50 cm iki

80 cm gylyje. Įžemis – šviesiai rusvas smėlis – žvyras, pasiektas visose perkasose nuo 70 cm iki 1,7 m gylio nuo žemės paviršiaus. Tyrimų metu identifikuoti dviejų skirtingų pastatų fragmentai, preliminariai datuojami XVII–XX a. Abu pastatai išlikę fragmentiškai, suardyti XX a. arimo, požeminių inžinerinių tinklų tiesimo ir kitų grunto judinimo darbų metu. Pastatų aplinkoje fiksuoti XVI–XVIII a. archeologiškai vertingi kultūriniai sluoksniai, apardyti XX a. dirvožemio arimo metu.

Pastato 1 mūrinė konstrukcija atidengta perkasoje 1 (H_{abs} 81,26 m) (1 pav.). Ji suformuota iš lauko akmenų ir netvarkingai sudėtų raudonos molio masės puspl yčių (dydis 32x16x5–7 cm), tarpusavyje rištų kalkių skiediniu (2 pav.). Perkasoje 2 atidengtas perkasoje 1 aptiktas pastato tęsinys (H_{abs} 81,23 m), mūrinių konstrukcijų

1 pav. Pastatų mūrų 1 ir 2 bendras vaizdas iš viršaus: raudona spalva pažymėtas pastatas 1, geltona – pastatas 2. K. Ivinskio nuotr.

Fig. 1. General overhead view of the walls from buildings 1 (red) and 2 (yellow).

2 pav. Pastato 1 mūro fragmentas perkasoje 1. K. Ivinskio nuotr.

Fig. 2. The Building 1 wall fragment in Trench 1.

fragmentai. Perkasos P dalyje atidengta 2 m ilgio, 15–40 cm pločio bei 20 cm aukščio akmenų konstrukcija. Ją sudaro viena akmenų eilė. Akmenys 20x20x20 cm, 20x15x15 cm, 10x10x10 cm dydžio, tarp jų yra kalkių trupinių. Akmenų konstrukcijos paskirtis nenustatyta, galbūt tai medinio užstatymo ar grindinio fragmentas, nesusijęs su pastatu 1. Perkasoje 8 P dalyje 40 cm gylyje atidengtas pamatas –

3 pav. Pastato 2 fragmentas perkasoje 3. K. Ivinskio nuotr.

Fig. 3. The Building 2 fragment in Trench 3.

pastato 1 ŠV kampas (H_{abs} 81,38 m). Konstrukcija 2 m ilgio, 40 cm pločio bei 20–30 cm aukščio. Mūras tęsiasi už perkasos R ir P sienelių. Perkasos 9 V dalyje po dirvožemiu, 30–40 cm gylyje fiksuotas maišyto smėlio bei pilko grunto sluoksnis. Tiriant šį sluoksnį perkasos P dalyje, per visą perkasos ilgį 30 cm gylyje atidengtas pamatas – pastato 1 Š sienos dalis (H_{abs} 81,43 m). Konstrukcija 3,3 m ilgio, 20–30 cm aukščio. Pastatas 1 siejamas su XVII–XVIII a. užstatymu. Tai liudija šalia ir žemiau pamato esantis XVI–XVII a. kultūrinis sluoksnis, kuriame rasta laikotarpiui būdingų buitinės keramikos dirbinių fragmentų. Mūrinės konstrukcijos paliktos *in situ*.

Pastato 2 liekanų yra perkasoje 3. 35–40 cm gylyje beveik per visą perkasos ilgį atidengta 7,5 m ilgio, apie 50 cm pločio, apie 30 cm aukščio L raidės formos mūrinė konstrukcija (H_{abs} 81,28 m), kuri tęsiasi už perkasos P ir R ribų (1 pav.). Ji suformuota iš lauko akmenų ir raudonos molio masės plytų bei pusplyčių (dydis 32x16x5 cm), tarpusavyje ryštų kalkių skiediniu (3 pav.). Tai buvusio medinio pastato 2 ŠV kampas. Perkasos 4 Š dalyje apie 40 cm gylyje atidengtas pamatas (H_{abs} 81,35 m). Jo Š dalis sudėta iš akmenų bei raudonų pusplyčių, ryštų kalkių skiediniu, P – iš akmenų, ryštų moliu. Manytina, kad Š pamato dalis – pastato 2 tęsinys, o P – vėlyvesnė XIX–XX a. priestato prie pastato 2 dalis. Priestato (?) pamatas 1,7 m ilgio, 35–50 cm pločio bei 1,2 m aukščio. Konstrukcija L raidės formos. Perkasos 6 ŠV dalyje 30 cm gylyje atidengtas 4,7 m ilgio, 40–50 cm pločio, 30 cm aukščio pamatas – pastato 2 ŠR kampas (H_{abs} 81,26 m). Mūras L raidės formos. Perkasos 7 Š dalyje 40 cm gylyje atidengtas pamatas – pastato 2 R sienos fragmentas (H_{abs} 81,29 m). Konstrukcija 1,4 m ilgio, 15–50 cm pločio bei 30–50 cm aukščio. Konstrukcijos P dalį užbaigia didelis apie 1 m skersmens akmuo, į P nuo jo mūras neišlikęs. Pastatą 2, kaip ir 1 galima būtų sieti su XVII–XVIII a. užstatymu. Tai liudija šalia ir žemiau pamato esantis XVI–XVII a. kultūrinis sluoksnis. Mūrinės konstrukcijos paliktos *in situ*.

Surinkti ir inventorinti 495 archeologiniai radiniai, datuojami XVI–XX a., kurių daugumą sudaro buitinės keramikos fragmentai, kokliai, taip pat pavieniai numizmatikos radiniai ir stiklo dirbinių fragmentai. Zooarcheologinių tyrimų metu (atliko dr. G. Piličiauskienė ir V. Micelicaitė) iš viso ištirti 372 kaulų, dantų ir ragų fragmentai, kurie svėrė 5,5 kg. Ištirtoje zooarcheologinėje medžiagoje vyravo sausumos žinduolių kaulų fragmentai (94,6 %), visi naminių gyvulių. Likę (5,4 %) kaulai bei jų fragmen-

tai paukščių. Didžioji dalis gyvūnų kaulų su kapojimo, pjaustymo žymėmis. Kaulai saugomi VU BTC.

Juozapavičiaus St. 13 and 17

The 2021 excavation (9 various-sized trenches totalling 49.5 m^2 at A. Juozapavičiaus St. 13 and 17, Alytus (S Lithuania) (Fig. 1) yielded 2 fragments from different buildings preliminarily dated to the 17th–20th centuries. The lime mortar-bound stone foundation fragment of Building 1 (8.7x4.8 m, oriented N–S, Fig. 2) that was uncovered in the E part of the area was roughly 30 cm high, that of Building 2 (8.8x5.8 m), (Fig. 3) 30 cm high. Based on the stratigraphy, the latter building dates to the 17th–18th centuries. Archaeologically valuable 16th–18th-century cultural layers were recorded around the buildings. Sterile soil, i.e., sand, was reached at a depth of 0.4–1.7 m.

495 16th–20th-century archaeological finds were catalogued and 372 bone, tooth, and antler fragments, 94.6% from domestic animals, 5.4% from birds, were discovered.

BIRŽAI

Karolis Duderis

J. Bielinio ir Reformatų gatvės

2021 m. Biržų senojo miesto vietoje (UK 3219), istorinėje miesto dalyje (UK 17073), J. Bielinio ir Reformatų gatvėse vykdyti tęstiniai tyrimai, pradėti 2019 m. (*ATL 2019 metais*, 2020, p. 216–216). 2021 m. atlikti detalieji tyrimai, kurių metu ištirtos 7 perkasos (390 m^2 bendro ploto) bei atlikti žvalgymai 8000 m^2 plote. Rasti ir į BKMS perduoti 2275 archeologiniai radiniai.

Detaliųjų tyrimų metu perkasoje 1, ties ŠR perkasos dalimi 25 cm gylyje fiksuotas XX a. I pusėje naudoto rūsio (pusrūsio?) fragmentas, kurio tęsinys atidengtas žvalgymų metu. Perkasoje 70–90 cm gylyje atidengti supuvusių spygliuočio medienos rąstų fragmentai. PV pusėje buvęs rąstas apie 4,1 m ilgio, o ŠR pusėje apie 1,7 m. Rąstai apie 15–20 cm skersmens. Visa atidengta struktūra buvo apie 4,3 m ilgio R–V kryptimis bei apie 4,4 m pločio Š–P kryptimis. Pagal supiltiniame grunte rastus XX a. II pusės radinius galime teigti, jog šis buvęs rūsys (pusrūsis) užverstas po II Pasaulinio karo, veikiausiai prieš įrengiant miesto estradą.

Perkasoje 1 fiksuoti akmeninio rūsio fragmentai (1 pav.). Rūsio pamatai Š–P kryptimis buvo 6,5 m ilgio, apie 60 cm pločio, o R–V buvo 5 m ilgio, apie 80 cm pločio. Š rūsio siena mūryta iš akmenų bei klinčių luitų, įterpiant raudonos spalvos plytų fragmentų. Š sienos fragmentas atidengtas 20–30 cm gylyje. R siena (apie 80 cm pločio) mūryta iš lauko riedulių, tarpusavyje rišant kalkių skiediniu. Akmenys nuo 80x60 cm iki 20x10 cm dydžio. Rūsys tęsėsi į V už tirto ploto ribų, buvo užverstas įvairaus dydžio akmenimis, prie kurių pastebėta prikibusio kalkių skiedinio likučių. Ties perkasos Š sienele 1,75 m gylyje fiksuotas buvusio rūsio grindų fragmentas: atidengtas supiltinis smėlio sluoksnis, kuriame buvo dvi sudegusios lagės, orientuotas R–V kryptimis. Pirmoji atidengta ties rūsio Š sienos kraštu, o antroji – 40 cm atstumu į P nuo jos. Atidengtas lagių fragmenas buvo apie 2 m ilgio, apie 25 cm pločio. R lagių pusėje tame pačiame lygyje atidengti degėsiai su raudonos spalvos moliu ant jų. Panašu, jog degėsius reiktų traktuoti kaip sudegusių grindų likučius. 1,6 m gylyje fiksuoti apdegę bei stipriai aptręšę mediniai rąstai, kurie gulėjo ant supiltinio grunto. Panašu, jog tai sukritusių rūsio lubų perdangos fragmentai. Š pusėje pasigilinus iki 1,8 m, ati-